

UYANAN AVRUPA VE SARSILAN OSMANLI

Yeni ve Yakın Çağ'da Avrupa'da yaşanan gelişmeler, hem Avrupa'yı hem de içerisinde Osmanlı Devleti'nin de olduğu birçok devleti etkilemiştir. Avrupa'da yaşanan bu gelişmeler ve sonuçları aşağıda verilmiştir.

Coğrafi Keşifler

15. yüzyıldan başlayıp, 16. yüzyıla kadar devam eden bir süreç olup Avrupalıların yeni kıtaları ve yeni ticaret yollarını keşfettikleri dönemdir. Coğrafi Keşifler sonucunda,

- ▶ Keşfedilen kıtalardaki zenginlikler Avrupa'ya taşınmıştır.
- ▶ Dünya ticareti Akdeniz kıyılarından Atlas Okyanusu kıyılarına kaymıştır.
- ▶ Avrupa'da yeni gelişmelerin önü açılmıştır.

Coğrafi Keşiflerin Öncülerinden Macellan

Ulti Not

Osmanlı Devleti bu sürece ayak uyduramamış, kontrolü altında bulunan İpek ve Baharat yolları önemini kaybetmiştir. Bu duruma bağlı olarak ticari ve vergi gelirleri azalan Osmanlı Devleti'nin ekonomisi bozulmaya başlamıştır.

Araştırılmalı

Osmanlı Devleti, Coğrafi Keşiflerin olumsuz etkilerini azaltmak için neler yapmıştır? Araştırınız.

Rönesans

15 ve 16. yüzyıllarda Avrupa'da bilim, sanat, edebiyat, mimari vb. alanlarda yaşanan ilerlemelerdir. İlk kez İtalya'da başlayan Rönesans Hareketi, kısa sürede Avrupa'ya yayılmıştır. Rönesans Hareketi sonucunda,

- ▶ Skolastik düşünce zayıflamaya başlamıştır.
- ▶ Hümanizm ve pozitif düşünce doğmuştur.
- ▶ Kilisenin dogmatik düşünceleri sorgulanmaya başlanmıştır.
- ▶ Reform Hareketi'nin başlaması için gerekli olan ortam oluşmuştur.

Leonardo Da Vinci

Ulti Not

Her alanda dünya liderliğini elinde tutan Osmanlı Devleti, yaşanan bu gelişmelere ayak uyduramamıştır. Avrupalı devletler, önce Osmanlı Devleti ile arasındaki farkı kapatmış sonrasında Osmanlı Devleti'nin önüne geçmiştir.

Reform

16. yüzyılda Alman din adamı Martin Luther önderliğinde başlamış, kısa sürede tüm Avrupa'ya yayılmıştır. Reform, Katolik kilisesindeki bozulmalara bir tepkidir. Reform Hareketi sonucunda,

- ▶ Avrupa'da yeni mezhepler doğmuştur.
- ▶ Skolastik düşünce yıkılmıştır.
- ▶ Kiliseden bağımsız okullar açılarak laik eğitime geçilmiştir.

Martin Luther

Araştırma

Osmanlı Devleti'nin Reform Hareketi'nden etkilenmemesinin nedenleri nelerdir? Araştırınız.

Aydınlanma Çağı

Yeni Çağ'da Avrupa'da yaşanan gelişmeler, hem bilgi hem de sermaye birikimini artırmıştır. Böylece 18. yüzyılda Avrupa'da bilgiye dayalı, özgür ve akılcı düşünceyi temsil eden Aydınlanma Çağı başlamıştır. Aydınlanma Çağı'nda,

- ▶ Bilimsel alanda yapılan çalışmalar Sanayi İnkılabı'nı başlatmıştır.
- ▶ Düşünce alanında yaşanan gelişmeler, Fransız İhtilali'nin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.

Kant (Dönemin önemli bir ismi)

Unutmayalım

Aydınlanma Çağı'nın başladığı dönemde Osmanlı Devleti, Batı'nın üstünlüğünü kabul etmiş ve Batı'daki gelişmeleri yakından takip etmek için Avrupa'ya elçiler göndermiştir. Aydınlanma Çağı'na bağlı olarak yaşanan gelişmeler farklı yönleri ile Osmanlı Devleti'ni etkilemiştir.

Sıra Sende 1

Avrupa'da yaşanan aşağıdaki gelişmelerden hangisi Osmanlı Devleti'ni doğrudan ekonomi alanında etkilemiştir?

- A) Coğrafi Keşifler
- B) Reform Hareketi
- C) Rönesans Hareketi
- D) Haçlı Seferleri

Sıra Sende 2

Coğrafi Keşifler sonucunda Avrupa'da büyük bir sermaye birikimi yaşandı. Zenginleşen Avrupalıların bilim ve sanat ile ilgilenmeye başlaması, Avrupa'da Rönesans Hareketi'nin başlamasına ortam hazırladı.

Bu metinde Avrupa'da;

- I. askerî
- II. ekonomi
- III. kültür

alanlarının hangilerindeki değişime değinilmiştir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

Sanayi İnkılabı

18. yüzyılda İngiliz bilim insanı James Watt'ın buhar makinesini icat etmesiyle başlamıştır. Sanayi İnkılabı, üretimde hayvan ve kas gücünün yerini makinelerin almasıdır. Sanayi İnkılabı sonucunda,

- ▶ Ham madde ve pazar arayışına bağlı olarak sömürgecilik akımı hız kazanmıştır.
- ▶ Devletler arasındaki rekabetin artması, ileride I. Dünya Savaşı'nın başlamasına neden olmuştur.

James Watt

Ulti Not

- Osmanlı Devleti, sanayileşme sürecini tamamlayamamıştır. Kapitülasyonların da etkisiyle zaman içerisinde Osmanlı Devleti, Batılı devletlerin açık pazarı hâline gelmiştir.
- Osmanlı Devleti, ilk kez Kırım Savaşı'nda (1852-1856) dış borç almıştır. Fakat alınan borçlar etkili kullanılamamış, 1881 yılında alınan borçların taksitleri ödenemez hâle gelmiştir. Bunun üzerine alacaklı devletler, Düyyûn-ı Umûmiye Teşkilatını kurarak Osmanlı Devleti'nin gelirlerinin büyük bir bölümüne el koymuştur.

Uyarı

- Düyyûn-ı Umûmiye Teşkilatının varlığı ve Osmanlı gelirlerinin büyük bir bölümüne el konulması, devletin ekonomik bağımsızlığını kaybettiğini ortaya koyar.

Sıra Sende 3

I. Dünya Savaşı'nın başlamasında etkili olan aşağıdaki unsurlardan hangisi doğrudan Sanayi İnkılabı ile ilgilidir?

- A) Azınlık isyanlarının başlaması
- B) Rusya'nın Panslavizm politikası uygulaması
- C) Sömürgecilik yarışının hız kazanması
- D) Milliyetçilik akımının doğması

Sıra Sende 4

Sanayileşme sürecini tamamlayan devletlerde seri üretim yapan ve yüzlerce insanın çalıştığı fabrikalar açıldı.

Bu gelişmenin;

- I. ürün fiyatlarının ucuzlaması,
- II. enerji ihtiyacının artması,
- III. pozitif düşüncenin doğması

durumlarından hangilerine ortam hazırladığı söylenebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

Fransız İhtilali

1789 yılında Fransa'da monarşik yönetime karşı çıkarılmış olan halk ayaklanmasıdır. Ulusal bir olay gibi görünse de sonuçları itibarıyla evrensel bir etkiye sahiptir. Fransız İhtilali sonucunda,

- ▶ Her ulusun kendi devletini kurması anlamına gelen milliyetçilik akımı doğdu. Milliyetçilik akımı, azınlık isyanlarını başlattı. Bu durum, çok uluslu imparatorlukların parçalanmasına neden oldu.
- ▶ Adalet, eşitlik, özgürlük, hukuk gibi demokratik değerler önem kazandı. Bu duruma bağlı olarak monarşik devletler yıkılarak yerine demokratik devletler kuruldu.

Unutmayalım

Bütün insanlığı ilgilendiren, sonuçları itibarıyla farklı bölgelerde de etkili olan olaylara **evrensel nitelikli olay** adı verilir.

Fransız İhtilali'nin Osmanlı Devleti'ne Etkileri

Fransız İhtilali'nin Osmanlı Devleti üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkileri olmuştur.

Olumsuz Etkisi

Çok uluslu bir yapıya sahip olan imparatorluktaki azınlıklar, milliyetçilik akımından etkilenerek kendi devletlerini kurmak için isyan etmeye başlamışlardır. İlk olarak Balkanlarda başlayan azınlık isyanları, kısa sürede ülkenin diğer bölgelerinde de etkili olmaya başlamıştır.

Ulti Not

Osmanlı Devleti'ndeki milliyetçilik akımının etkisiyle ortaya çıkan azınlık isyanları, bazı Batılı devletler tarafından desteklenmiştir.

- ▶ Rusya, Slav kökenli akrabalarını isyana teşvik ederek Panslavizm politikası ile sıcak denizlere inmeyi amaçlamıştır.
- ▶ İngiltere, Ermenileri isyan için kışkırtarak bağımsız bir Ermeni Devleti üzerinden Orta Asya pazarlarına ulaşmayı amaçlamıştır.

Sıra Sende 5

Mustafa Kemal'in doğup büyüdüğü Selânik şehri çok uluslu bir yapıya sahipti. Ayrıca Batı'da yaşanan her türlü gelişmenin etkisine de açıktı.

Bu durum şehirde;

- siyasi sorunların yaşanması,
- azınlık isyanlarının başlaması,
- kültürel birlikteliğin sağlanması

gelişmelerinden hangilerine ortam hazırlamıştır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

Olumlu Etkisi

Fransız İhtilali'nin getirdiği değerler, Osmanlı Devleti'nde demokratikleşme çalışmalarını başlatmıştır. Bu çalışmaların başlatılmasında etkili olan unsurlar aşağıda verilmiştir.

- ▶ Eğitimlerini Batı'da tamamlamış ve Batı kültürünü yakından tanıyan Osmanlı aydınlarının (Genç Osmanlılar) oluşturduğu kamuoyu baskısı
- ▶ Azınlık isyanlarını durdurmak ve eşit vatandaşlık ilkesini hayata geçirerek azınlıkların devlete bağlılığını artırma isteği

Ulti Not

- 19. yüzyıldan itibaren Batılı devletler, azınlık haklarını bahane ederek iç işlerimize karışmaya başlamıştır. Demokratikleşme çalışmalarının bir diğer amacı da bu tür müdahalelerin önüne geçmektir.

Osmanlı Devleti'nde demokratikleşme alanında yapılan çalışmalar aşağıda verilmiştir.

Tanzimat Fermanı'nın İlanı (1839)

Sultan Abdülmecit Dönemi'nde yayımlanmıştır.

Azınlık isyanlarının durdurulması ve Batılı devletlerin olası müdahaleleri önlenmek istenmiştir. Bu ferman ile,

- ▶ Can, mal ve namus güvenliği devlet garantisi altına alınmıştır.
- ▶ Askerlik, bir vatan görevi hâline getirilmiştir.
- ▶ Vergide ve mahkemelerde eşitlik ilkesi benimsenmiştir.

Sultan Abdülmecit

Araştırma

Tanzimat Fermanı'nın ilanına rağmen azınlık isyanlarının devam etmesinin nedenleri nelerdir? Araştırınız.

Islahat Fermanı (1856)

Kırım Savaşı (1853-1856) Dönemi'nde yine aynı nedenlere bağlı olarak yayımlanmıştır. Bu ferman ile gayrimüslimlere yeni haklar verilmiştir. Bu haklar aşağıda verilmiştir.

- ▶ Gayrimüslimlere bedelli askerlik hakkı verildi.
- ▶ Gayrimüslimlere dernek ve vakıf açma hakkı verildi.
- ▶ Gayrimüslimlere il genel meclislerine girme hakkı verildi.

Islahat Fermanı

Bunları Biliyor musunuz?

Islahat Fermanı ile gayrimüslimlerin sahip olduğu haklar, Müslümanların sahip olduğu hakların önüne geçmiştir. Bu durum, Müslümanların tepkisine neden olmuştur.

I. Meşrutiyet'in İlanı (1876)

Meşrutiyet, meclisli monarşik yönetimdir. Diğer bir ifadeyle padişahın, yetkilerinin bir kısmını halk tarafından seçilen vekillerden oluşan meclise devretmesidir. Bu yönetim biçiminde herkesin yetki ve sorumlulukları önceden hazırlanmış yasalarla belirlenmiştir.

Osmanlı Devleti'nde meşruti yönetime geçiş sürecinde Genç Osmanlıların büyük bir etkisi vardır. Genç Osmanlılar, azınlıklara temsil hakkı verilerek yönetime dâhil edildiklerinde azınlık isyanlarının duracağına inanmışlardır.

Mebusan Meclisi

Bunları Biliyor musunuz?

Genç Osmanlılar (Jön Türkler), zamanla yönetimde çok etkili hâle gelmiştir. Şehzade II. Abdülhamit'in meşruti yönetime geçme sözü vermesi üzerine Genç Osmanlılar, V. Murat'ı tahttan indirerek yerine II. Abdülhamit'i tahta çıkarmışlardır.

Genç Osmanlıların desteği ile tahta geçen II. Abdülhamit, meşrutiyeti ilan ederek ilk Osmanlı anayasası olan Kanunuesasi'yi yürürlüğe koymuştur. Yapılan seçimlerde 115 kişiden oluşan Osmanlı Mebusan Meclisi belirlendi. On ayrı milletten oluşan vekillerin 69'u Müslüman, 46'sı gayrimüslimdi.

Ulti Not

Büyük umutlarla ilan edilen meşrutiyet, istenilen sonuçları vermedi. Azınlıklara yönetimde temsil hakkı verilse de ayrılıkçı isyanlar devam etti. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sırasında azınlıkların parçalayıcı faaliyetlerinin artması üzerine II. Abdülhamit, anayasanın kendisine verdiği hakkı kullanarak Meclisi kapattı. Kanunuesasi'yi yürürlükten kaldırdı.

Sıra Sende 6

Tanzimat Dönemi olarak adlandırılan 1839-1876 yılları arasında Osmanlı devlet adamları, haklar bakımından eşit bir Osmanlı toplumu oluşturmaya çalışmıştır. Fakat yaşanan gelişmeler, bunun mümkün olmadığını göstermiştir.

Buna göre;

- I. Panslavizm akımının Balkanlarda etkili olması,
- II. azınlık isyanlarının artarak devam etmesi,
- III. Osmanlı'da demokratikleşme çalışmalarının hız kazanması

gelişmelerinden hangileri metinde altı çizili bölüm ile ilişkilendirilebilir?

A) I ve II

B) I ve III

C) II ve III

D) I, II ve III

II. Meşrutiyet'in İlanı (1908)

Osmanlı aydınları, II. Abdülhamit yönetimine karşı meşrutiyeti yeniden ilan ettirebilmek için yaklaşık otuz yıl süren bir mücadele verdiler. Bu mücadelede İttihat ve Terakki Cemiyeti ön plana çıktı. Çoğu orduda ve bürokraside olan cemiyet üyeleri, oluşturdukları kamuoyu baskısıyla 1908 yılında II. Abdülhamit'e meşrutiyeti ikinci kez ilan ettirdi. Bu dönemde İttihat ve Terakki Cemiyeti partileşme sürecine gitti.

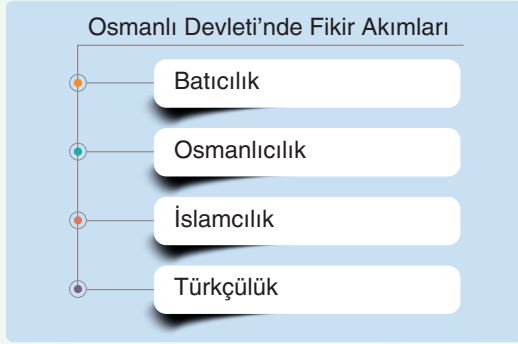
İttihat ve Terakki Partisinin Amblemi

Uyarı

- II. Meşrutiyet Dönemi'nde demokratikleşme çalışmaları hız kazanmıştır. Bu dönemde,
- ▶ Padişahın yetkileri sınırlandırılmıştır.
- ▶ Basındaki sansür kaldırılmıştır.
- ▶ Siyasi partilerin kurulmasına izin verilmiştir.
- ▶ Meclisin yönetimdeki etkinliği artırılmıştır.

Osmanlı Devleti'nde Fikir Akımları

Osmanlı Devleti'nin farklı dönemlerinde farklı ideolojilerden beslenen fikir akımları ortaya çıkmıştır.

Ulti Not

- ▶ Bu fikir akımlarının ortak amacı, imparatorluğu yıkılmaktan kurtarmaktır.
- ▶ Bir fikir akımının başarısız olması, başka bir fikir akımının doğmasında etkili olmuştur.
- ▶ Bu fikir akımlarından Batıcılık ve Türkçülük, Mustafa Kemal'in fikir dünyasını etkilemiştir.

Sıra Sende 7

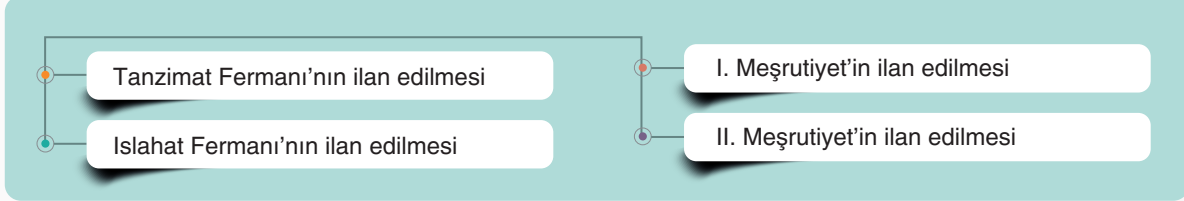
Fransız İhtilali sonunda ortaya çıkan milliyetçilik akımı, Osmanlı Devleti'nde azınlık isyanlarını başlattı. Osmanlı devlet adamları bu isyanların önüne geçmek için Batıcılık, İslamcılık, Türkçülük ve Osmanlıcılık gibi düşünce akımlarına yöneldiler. Bu düşünce akımlarının ortak amacı devleti çöküntüden kurtarmaktı.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Azınlıklar kendi devletlerini kurmayı amaçlamıştır.
- B) Devletteki çözülme önlenmek istenmiştir.
- C) Osmanlı'daki fikir akımları amacına ulaşmıştır.
- D) Osmanlı Devleti çok uluslu bir yapıdadır.

Osmanlıcılık

- ▶ Tüm Osmanlı vatandaşlarını hiçbir ayırım yapmadan, eşit haklara sahip bireyler hâline getirerek bir Osmanlı ulusu oluşturmayı amaçlar.
- ▶ En temel amacı, milliyetçilik akımına bağlı olarak ortaya çıkan azınlık isyanlarını sona erdirmektir.
- ▶ Osmanlı siyasi yaşamında önemli gelişmelere ortam hazırlamıştır. Bu gelişmeler aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- ▶ Azınlık isyanlarının artarak devam etmesi, bu fikir akımının uygulanamayacağını ortaya koymuştur.

Sıra Sende 8

19. yüzyılda Balkanlarda başlayan azınlık isyanlarında Avrupa'da yaşanan hangi gelişmenin izleri görülür?

- A) Fransız İhtilali B) Sanayi İnkılabı C) Coğrafi Keşifler D) Reform

İslamcılık

II. Abdülhamit Dönemi'nin fikir akımıdır. Osmanlıcılık akımının iflası, bu fikir akımının doğmasında etkili olmuştur. İslam'ın birleştirici gücünden yararlanarak tüm Müslümanları Osmanlı halifesinin liderliğinde toplamayı amaçlayan fikir akımıdır. Bu akım, ümmetçilik olarak da bilinir.

Araştırılmalı

Osmanlı Devleti'nde yaşanan hangi olay, İslamcılık fikrinin uygulanamayacağını ortaya koymuştur?

Türkçülük

- ▶ İlk olarak kültürel alanda (Türk dili ve Türk tarihi üzerine) etkisini göstermiştir.
- ▶ Zamanla siyasi bir akım hâline gelen bu düşüncenin en önemli temsilcisi Ziya Gökalp'tır.
- ▶ Farklı coğrafyalarda Türk ulusu üzerine yapılan baskılar, özellikle Balkan Savaşlarında yaşananlar bu akımı güçlendirmiştir.

Ziya Gökalp

Ulti Not

Türkçülük akımı, Anadolu'da millî şuurun oluşması ve Millî Mücadele'nin başarı ile sonuçlanmasında etkili olmuştur.

- ▶ Lale Devri'nden başlayıp Osmanlı Devleti'nin yıkılışına kadar etkili olan fikir akımıdır. Bu yönü ile diğer fikir akımları üzerinde de tesiri vardır.
- ▶ Osmanlı'da yaşanan dağılma sürecini Batı'nın takip edilmemesine bağlayan bu akım, Batı kurumlarını örnek alarak modernleşmeyi benimser.
- ▶ Mustafa Kemal'in fikir dünyası üzerinde de etkili olan bu fikir akımının en önemli temsilcisi Tevfik Fikret'tir.

Tevfik Fikret

Ulti Not

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk dönemlerinde yapılan inkılaplarda Batıcılık ve Türkçülük akımı etkili olmuştur.

Sıra Sende 9

Osmanlı Devleti'nin çöküş sürecinde devletin varlığını sürdürmek ve dağılmasını önlemek için bazı fikir akımları geliştirilmiştir. Bu fikir akımlarından biri de Osmanlıcılıktır. Osmanlıcılık akımı, Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayanları hangi din ve soydan olursa olsun kaynaştırarak bir "Osmanlı Milleti" oluşturmayı amaçlamıştır. Ancak Osmanlıcılığın gerçekçi bir çözüm olmadığı kısa sürede görülmüştür.

Buna göre aşağıdaki gelişmelerden hangisi Osmanlıcılık akımının geçerliliğini yitirmiş olduğunun bir göstergesidir?

- A) Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'nda İttifak Devletleri yanında savaşa girmesi
- B) Müslüman olmayanlara bütün devlet memurluklarına atanabilme hakkının verilmesi
- C) Mebusan Meclisinde tüm Osmanlı unsurlarına temsil hakkının verilmiş olması
- D) Balkan milletlerinin isyan edip Osmanlı Devleti'nden ayrılması

(2020-LGS)

Sıra Sende 10

Fransız İhtilali'nin getirdiği fikirlerden etkilenen ve kendilerine Jön Türkler adı verilen Osmanlı aydınları daha önceden yapılmış olan yenilikleri yeterli görmemiş, daha köklü değişikliklerin yapılmasını istemişlerdir. Onlara göre azınlıklara temsil hakkının verildiği meşruti bir düzende isyanlar sona erecek ve dağılmanın önüne geçilecektir. Jön Türkler V. Murat'ı tahttan indirmiş ve meşruti düzene geçme sözü veren II. Abdülhamit'i tahta çıkarmıştır.

Buna göre,

- I. Jön Türklerin siyasi yapı üzerinde etkileri vardır.
- II. Fransız İhtilali'nin sonuçları Osmanlı topraklarında da hissedilmiştir.
- III. Yapılan çalışmalar azınlık isyanlarını durduramamıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

Etkinlik 1

a. Aşağıdaki ifadeleri “Doğru (D)-Yanlış (Y)” olarak değerlendiriniz.

1. Tüm fikir akımlarının ortak amacı, devletin yıkılmasının önüne geçmektir.
2. Balkan Savaşları sonrasında Osmanlılık akımı güçlenmiştir.
3. Coğrafi Keşiflere bağlı olarak Osmanlı'daki gelir gider dengesi bozulmuştur.
4. Milliyetçilik akımının etkileri, Osmanlı coğrafyasında ilk olarak Anadolu topraklarında hissedilmiştir.
5. Pozitif düşüncenin ve hümanizm akımının Rönesans Hareketi'yle etkisi artmıştır.
6. Yeni Çağ'daki gelişmeler, Aydınlanma Çağı'na zemin hazırlamıştır.
7. Düyun-ı Umûmiye Teşkilatının varlığı ve çalışmaları, bağımsız devlet anlayışına aykırıdır.
8. Tanzimat Dönemi'nde (1839-1876) demokratikleşme çalışmaları hız kazanmıştır.
9. Sanayi İnkılabı, Osmanlı topraklarını sanayileşen devletlerin açık pazarı hâline getirmiştir.
10. Gayrimüslimler, sahip olduğu haklar bakımından zamanla Müslümanların önüne geçmiştir.
11. Sanayi İnkılabı, ilk kez Almanya'da başlamıştır.

b. Yukarıdaki etkinlikte “Y” olarak değerlendirilen ifadelerin numaralarını tabloya yazarak boş bırakılan yerlere bu ifadelerin doğru hâlini yazınız.

Etkinlik 2

Aşağıdaki gelişmelerin ilgili oldukları alanları “✓” sembolü ile belirtiniz.

Siyasi Sosyal Ekonomik

a. Fransız İhtilali'nin getirdiği değerler, Osmanlı Devleti'nde demokratikleşme hareketlerini başlatmıştır.

☐
☐
☐

b. Sanayi İnkılabı sonucunda köyden kente yaşanan göçler, köy ve kent nüfusu arasındaki dengeyi bozmuştur.

☐
☐
☐

c. Coğrafi Keşifler, Osmanlı kontrolündeki İpek ve Baharat yollarını kullanılamaz hâle getirince devletin gelir gider dengesi bozulmuştur.

☐
☐
☐

ç. Milliyetçilik akımına bağlı olarak Osmanlı Devleti'nde çıkan azınlık isyanları, Batılı devletler tarafından da desteklenmiştir.

☐
☐
☐

d. Osmanlı Devleti'nde kapitülasyonların olumsuz etkisi, Sanayi İnkılabı sonrasında daha belirgin hâle gelmeye başlamıştır.

☐
☐
☐

e. Islahat Fermanı sonrasında azınlıklar tarafından çok sayıda dernek, vakıf ve okul açılmıştır.

☐
☐
☐

f. I. Meşrutiyet'in ilanı ile ilk kez Osmanlı vatandaşları, seçme ve seçilme hakkını kullanmıştır.

☐
☐
☐

g. Batıcılık akımının giyim, kuşam, mimari ve sanat gibi alanlarda da etkisi olmuştur.

☐
☐
☐

Etkinlik 3

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri verilen ifadelerden uygun olanları ile tamamlayınız.

Sanayi İnkılabı

Yeni Çağ

Düûn-ı Umûmiye

İslamcılık

Türkçülük

Kanunuesasi

a. Teşkilatının açılması ile Osmanlı Devleti ekonomik bağımsızlığını kaybetmiştir.

b. İlk olarak kültürel alanda ortaya çıkan akımı zaman içerisinde siyasallaşmıştır.

c. ilanı ile Osmanlı Devleti, anayasal devlet düzenine geçmiştir.

ç. Avrupa'da yaşanan gelişmeler, Aydınlanma Çağı'nın başlamasına ortam hazırlamıştır.

d. Seri üretimin başlayıp ham madde ve pazar sorununun doğmasına zemin hazırlamıştır.

1. Fransız İhtilali'nin getirdiği milliyetçilik akımından etkilenen azınlıklar ayaklanarak kendi devletlerini kurmak istemiştir. Bu durum, Osmanlı Devleti'ndeki dağılma sürecini hızlandırmıştır.

Buna göre Fransız İhtilali, Osmanlı Devleti'ni daha çok hangi alanda etkilemiştir?

- A) Sosyal B) Siyasi
C) Askerî D) Ekonomik

2. I. Rönesans
II. Reform
III. Coğrafi Keşifler
IV. Aydınlanma Çağı

Yeni ve Yakın çağda yaşanan bu gelişmeler aşağıdakilerin hangisinde kronolojik olarak sıralanmıştır?

- A) I - II - III - IV B) II - III - I - IV
C) III - I - II - IV D) IV - I - III - II

3. • Ticaret hacmi daralmıştır.
• Gümrük gelirleri azalmıştır.
• Limanları canlılığını yitirmiştir.

Osmanlı Devleti'nde bu gelişmelerin yaşanmasına neden olan olay aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Coğrafi Keşifler
B) Sanayi İnkılabı
C) Fransız İhtilali
D) Aydınlanma Çağı

4. Fransız İhtilali'nin ortaya çıkardığı hak, adalet, özgürlük, millî egemenlik, eşitlik, demokrasi ve milliyetçilik gibi kavramların halk üzerindeki etkisini azaltmak isteyen Osmanlı Devleti, yenileşme çabası içerisine girmiştir.

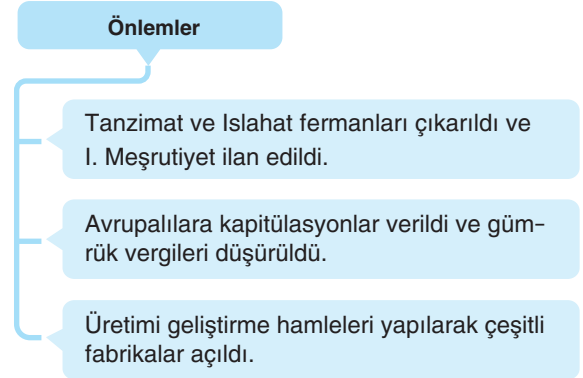
Buna göre;

- I. Kanunuesasi'nin kabulü,
II. Tanzimat Fermanı'nın ilanı,
III. Meşrutiyet'in ilanı

gelişmelerinden hangileri bu yenileşme çalışmaları arasında yer alır?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

5. Aşağıda Osmanlı Devleti'nin Batı'daki gelişmeler karşısında aldığı önlemler verilmiştir.

Alınan bu önlemler, ilgili oldukları gelişmelerle eşleştirildiğinde aşağıdakilerden hangisi dışta kalır?

- A) Fransız İhtilali
B) Reform Hareketi
C) Coğrafi Keşifler
D) Sanayi İnkılabı

6. Eğitimlerini ağırlıklı olarak Batı'da alan ve kamuda önemli görevlere getirilen kendilerine Jön Türkler veya Genç Osmanlılar adı verilen aydın grup, Osmanlı siyasetinde etkin bir güç hâline gelmişti. Jön Türkler, azınlıklara da temsil hakkının verildiği bir meclisin açılmasını istiyordu. Böylece azınlıkların devlete olan bağlılığının artacağına ve milliyetçi isyanların duracağına inanılıyordu.

Buna göre Jön Türklerin aşağıdaki kavramlardan hangisine karşı olduğu söylenebilir?

- A) Ayrılıkçı hareketlere B) Millî egemenliğe
C) Toprak bütünlüğüne D) Eşitliğe

7. Aşağıda Mustafa Kemal'in çok sevdiği ve zaman zaman konuşmaları sırasında okuduğu bir şiir verilmiştir.

CENGE GİDERKEN

Ben bir Türk'üm: dinim, cinsim uludur
Sinem, özüm ateş ile doludur
İnsan olan vatanının kuludur
Türk evladı evde durmaz, giderim
Muhammed'in kitabını kaldırtmam
Osmancık'ı bayrağını aldirtmam
Düşmanımı vatanıma saldırtmam

Mehmet Emin Yurdakul

Bu şiir Mustafa Kemal'in, aşağıdaki fikir akımlarından hangisinin etkisi altında kaldığını göstermektedir?

- A) İslamcılık B) Batıcılık
C) Türkçülük D) Osmanlıcılık

8. Aşağıda Tanzimat Fermanı'nda yer alan maddelerden bazıları verilmiştir.

- Tüm vatandaşların can ve mal güvenliği sağlanacaktır.
- Mahkemeler açık, yargılamalar adil olacaktır.
- Herkes gelirine göre vergi ödeyecektir.
- Halka özel mülkiyet hakkı verilecektir.
- Herkes kanun önünde eşit kabul edilecektir.

Buna göre Tanzimat Fermanı ile ilgili,

- I. Batılı devletlerin zorlaması ile kabul edilmiştir.
II. Eşitlik ilkesi benimsenmiştir.
III. Farklı alanlarda kararlar alınmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

9. Osmanlı Devleti; Sanayi İnkılabı ile başlayan değişime ayak uyduramamış, seri üretime geçememiştir. Avrupa'da üretilen kaliteli ve ucuz ürünler, Osmanlı pazarlarına girmeye başlamış ve yerli üretim çökmüştür. Bu duruma bağlı olarak Osmanlı toprakları, Batılı devletlerin açık pazarı hâline gelmiştir.

Bu durum Osmanlı Devleti'nin hangi alanda sorun yaşadığını ortaya koymaktadır?

- A) Siyasi B) Sosyal
C) Ekonomi D) İdari

10. • II. Abdülhamit Dönemi'nde etkili olmuştur.
• Halifelik kurumunun güçlendirilip siyasi etkisini artırmayı amaçlar.
• Arap boylarının isyanı, bu fikrin uygulanmayacağını ortaya koymuştur.

Hakkında bilgi verilen fikir akımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Osmanlıcılık B) İslamcılık
C) Türkçülük D) Batıcılık

1. 16. yüzyılda İpek ve Baharat yollarının kontrolü Osmanlı Devleti'ne geçti. Bu durum, Avrupalıları yeni yollar aramaya yöneltti. Hint Deniz Yolu'nun keşfiyle yollar zaman içerisinde önemini kaybetti ve Osmanlı Devleti'nin gelir gider dengesi bozuldu.

Buna göre Coğrafi Keşiflerin Osmanlı Devleti'ni aşağıdaki alanların hangisinde etkilediği söylenebilir?

- A) Siyasi B) Ekonomi
C) Askerî D) Sosyal

2. İngiltere'de başlayan Sanayi İnkılabı, hızlı ve seri üretimin önünü açtı. Şehir merkezlerinde yüzlerce işçinin çalışabildiği fabrikalar açıldı. Bu gelişmenin hem sosyal hem de ekonomik alanda sonuçları oldu.

Buna göre Sanayi İnkılabı'nın aşağıdaki sonuçları kendi arasında gruplandırılırsa hangisi farklı bir grupta yer alır?

- A) Ürün fiyatlarının ucuzlaması
B) Ham madde ve pazar sorununun doğması
C) Köyden kente göçlerin yaşanması
D) Enerjiye duyulan ihtiyacın artması

3. • 1839 Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesi
• 1856'da Islahat Fermanı'nın ilan edilmesi
• 1876'da Meşrutiyet'in ilan edilmesi

Osmanlı Devleti'ndeki bu gelişmelerle ilgili,

- I. Demokratik gelişmelerdir.
II. Fransız İhtilali'nin izlerini taşırlar.
III. Azınlık isyanlarını durdurmuşlardır.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

4. Rönesans Hareketi sonrasında kilisenin dogmatik düşüncelerinin sorgulanmaya başlanması, Reform sürecini başlattı. Böylece Katolik kilisesinin yönetim ve halk üzerindeki etkisi azaldı. Kilisenin baskısının kalkması, Avrupalıların akıl ve bilimin önderliğinde hızla gelişmesini ve aydınlanmasını sağladı.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılmaz?

- A) Rönesans, Reform Hareketi'nin doğmasına ortam hazırlamıştır.
B) Katolik kilisesi, Avrupa'da güç kaybetmiştir.
C) Skolastik düşünce sisteminde akla ve bilime önem verilmemiştir.
D) Avrupa halkı, ekonomik alanda hızla güç kazanmıştır.

5. Fransız İhtilali sonrasında yönetme yetkisinin halka ait olduğu fikri önem kazanmış ve bu doğrultuda önemli bir değişim yaşanmıştır. Yine ihtilalin getirdiği değerler doğrultusunda temel insan haklarına verilen önem artmış ve devletler bu hakları anayasal güvence altına almaya başlamıştır.

Buna göre Fransız İhtilali'nin;

- I. siyasal,
II. hukuk,
III. eğitim

alanlarının hangilerinde değişime neden olduğu söylenebilir?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

6. Fransız İhtilali sonucunda ortaya çıkan milliyetçilik akımı, Osmanlı Devleti'nin dağılma sürecini hızlandırdı. Balkan ulusları, milliyetçilik akımı ve Batılı devletlerin kışkırtmaları sonucu kendi devletlerini kurmak için ayaklanmaya başladı. Osmanlı Devleti, bu ayaklanmaları bastırmak için demokratikleşme çalışmalarına önem verip meşruti düzene geçse de başarılı olamadı.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Osmanlı Devleti'nin ihtilalin etkilerine açık olduğu
B) Bazı devletlerin Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karıştığı
C) Azınlık isyanlarının Balkanlar ile sınırlı kaldığı
D) Alınan önlemlerin dağılmayı durdurmadığı

7. I. Yapılan tüm çalışmalar ve iyi niyetli önlemlere rağmen azınlık isyanlarının devam etmesi
II. I. Dünya Savaşı Dönemi'nde Arap boylarının farklı bölgelerde ayaklanması

Numaralanmış gelişmeler aşağıdaki fikir akımlarından hangilerinin uygulanamayacağını ortaya koymuştur?

	I	II
A)	İslamcılık	Batıcılık
B)	Osmanlıcılık	İslamcılık
C)	Batıcılık	Türkçülük
D)	Türkçülük	Osmanlıcılık

8. Islahat Fermanı ile ırk, din ve dil farkı gözetilmeden hiçbir mezhebin diğerine üstün sayılmamasına ve devlet hizmetlerine, askerliğe ve okullara ayırım gözetmeksizin tüm halkın kabul edilmesine karar verilmiştir.

Buna göre fermanın içeriği;

- I. eşitlik,
II. toprak bütünlüğü,
III. millî egemenlik

kavramlarından hangileri ile ilişkilendirilebilir?

- A) Yalnız I
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

9. I. Rönesans
II. Reform
III. Sanayi İnkılabı
IV. Coğrafi Keşifler

Avrupa'da yaşanan bu gelişmelerden hangilerinin Osmanlı ekonomisi üzerinde etkileri olmuştur?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) III ve IV

10. Fransız İhtilali'nin getirdiği milliyetçilik akımının en çok etkilediği devletlerin başında Osmanlı Devleti gelir.

Bu duruma devletin aşağıdaki özelliklerinden daha çok hangisi ortam hazırlamıştır?

- A) Ekonomik anlamda sorunlar yaşıyor olması
B) Çok uluslu bir yapıya sahip olması
C) Batı'daki gelişmelere açık olması
D) Avrupa'da da topraklara sahip olması